

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izvenredno ob nedeljah in praznikih. — Inzerati do 30 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4.-. Popust po dogovoru. Inzeratni davak posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za tuzemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c.
telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65,
podružnica uprave: Kocanova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Odločitev v španski državljanski vojni se bliža:

Generalni napad na Madrid se ie pričel

Čete generala Mola in generala Franca so začele z juga in severa prodirati proti prestolnici — Odločilno bitko pričakujejo vsak čas

Pariz, 16. oktobra. o. Radijska postaja v Seville poroča, da čakajo čete generala Mole samo še na povelje za splošen napad na Madrid. Napad se pripravlja že uporniška letala, ki so Madrid hudo bombardirala ter porušila skoro vse vojašnice in več drugih javnih poslopij.

Uporniške čete 7 divizije so včeraj popoldne zasedle važno cestno križišče, oddaljeno od Madrida samo še 35 km. S tem obvladujejo drugo cesto proti Navalni Carneru, ki je zadnje po vladnih četah utrjeno oporišče.

Ker so zaradi velikega deževja ceste v najslabšem stanju, je poslal general Franco nad sto tankov v boj, da prekinjejo vse zveze med glavnim mestom in Valencijo oz. Murcijo.

Na aragonskem bojišču so uporniki zavzeli Sarineno na cesti med Huesco in Fragasom, kjer je padlo kakih 200 Kataloncev. Na bojišču pri Talaveri so uporniki zavzeli San Esteban. Iz San Sebastiana poročajo, da se v Bilbao vrše putilni boji med anarhisti in Baski, ki so se zasedli strateške postojanke v mestu.

Pričetek uporniške ofenzive proti Madridu

Lizbona, 15. oktobra. o. Po vesteh španskih uporniških radijskih postaj so uporniki že pričeli ofenzivo proti Madridu. Po ukazih generala Mole in generala Franca prodirajo uporniki proti Madridu od Segunze na severu in Talavere na jugu.

Obrambne priprave v mestu

Madrid, 16. oktobra. d. Vlada ima na razpolago za obrambo 100.000 mož, za fronto pa je pripravljena še 100.000 delavcev in milicijev. Vlade čete kopoljejo z vso naglico strelske jake. Madrid je podobno oblegan trdnjavi. Uporabo vode in živil so omejili. Iz mesta pošiljajo civilno prebivalstvo, posebno otroke, v Valencijo.

Obupni boji za Oviedo

Madrid, 16. oktobra. b. Vlada agencija »Diana« poroča, da prebivalstvo Ovieda naglo zapušča mesto. Tako je samo včeraj odšlo iz mesta okoli 1500 meščanov. Pred odhodom dobi vsakdo injekcijo, ker je zaradi pomanjkanja higijene nastopila epidemija legarja. Vlade čete so doslej zasedle mestno tržnico, umobolnico in topničarsko vojašnico, napadle pa so danes oba prva oddelka Arandove armade ter začele z naskokom na tretjo linijo, ki ima nalog varovati središče mesta. Že tri dni se asturski rudarji bore tudi v mestni okolici, da bi ustavili prodiranje pomožnih uporniških čet, ki so se morale z velikimi izgubami umakniti v gorovje. Njihovo žrtve se cenijo na 1000. Sedaj se vršijo boji za posest oviedske jetnišnice in velike tovarne orožja, ki se nahaja v neposredni bližini mesta. Položaj v mestu po različnih vesteh, ki prihajajo od tam, še vedno ni posebno jasn. Usoda mesta je sedaj odvisna samo od tega, ali se bo vladnim rudarjem posrečilo ustaviti prodiranje pomožnih čet.

Francosko-španski incident

Bayonne, 16. oktobra. A.A. Odkar so se začele sovražnosti v bilbajski okolici, se je mnogo ribiških ladij zateklo v bayonsko pristanišče. Te dni je španski konzul pozval lastnike teh ladij, naj se vrnejo v matično pristanišče, ribiške ladje pa se niso hotele pokoriti. Zato je konzul zagrozil, da bo naročil španskim podmornicam, naj jih izženejo iz bayonskega pristanišča. Ko so o tem zvedele francoske oblasti, so naročile francoski vojni ladji, ki križari blizu obrežja, naj prepreči kršitev francoske pomorske nedotakljivosti.

Španski Maroko dobi avtonomijo

Tanger, 16. oktobra. b. General Queipo de Llano je ob priliki sprejema odposlancev višjih uradnikov in zastopnikov in sultanu v Tetuanu izjavil med drugim: Uporniška vlada se peča z načtom, po katerem naj bi bila španskemu Maroku priznana popolna avtonomija. Španija bi si pridržala samo pravico vojaške intervencije za obrambo dežele.

To izjavo uporniškega generala je prevedel v arabski jezik Abd el Kalak Tor-

res, stric znanega Torresa, ki je bil nad 30 let zastopnik maroškega sultana v Tangerju.

Dve uporniški ladji z vojaštvom potopljeni

Gibraltar, oktobra. b. Dve vladni podmornici sta danes med Arolo in Larchem torpedirali dve uporniški transportni ladji, na katerih je bilo več vojaških oddelkov. Obe ladji sta se potopili. V

gibraltarski ožini so danes opazili več trupel uporniških vojakov, ki so se nahajali na uporniških ladjah. Domnevajo, da je našlo smrt v valovih nad 500 vojakov.

Novi španski opravnik poslov v Pragi

Praga, 16. oktobra. g. Novi španski opravnik poslov v Pragi Louis Jimenez d' Asua je danes izročil svoja poverilna pisma. Dosedanji opravnik poslov San y To-

Tečaj lire v kliringu

V kliringu 228.83 Din
v prostem prometu 271.65 Din

Beograd, 16. oktobra. r. Obratniški tečaj lire v jugoslovensko-italijanskem kliringu je določen na 228.83 dinarjev za 100 lir. Za lito prejemo izvozniki

poprečno 271.65 dinarjev, kolikor znaša približno cariška pariteta, ker lahko prodajo 50% v prostem prometu in dočelo tečaj 315 dinarjev za 100 lir.

Uredba o nacionalnih parkih

Nova ureditev naj služi tujskoprometni propagandi

Beograd, 16. oktobra. A.A. V ministru za gozdove in rudnike je pripravljena uredba o nacionalnih parkih. Cilj te uredbe je, da se zaščitijo deli zemlje, ki so posebno lepi po svoji naravi ali pa imajo znanstveno in zgodovinsko vrednost in imajo kot taki vse pogoje za fizično in duhovno okrepitev človeka in ki kot taki torej tudi dvigajo tujek promet. Uredba predpisuje način zaščite nacionalnih parkov in pa vodstvo teh parkov. V finančnem zakonu je bilo ministru za gozdove in rudnike dano pooblastilo, da nekatere dele proga-

si za nacionalne parke in da jih začne tudi urejati. Tudi državljanski zakonik iz leta 1931 dovoljuje, da se nekatere deli zemlje proglašajo za nacionalne parke.

S to uredbo se je sedaj izpolnila praznina v naši zakonodaji. Poleg tega pa ima ta uredba še za cilj, da gozdove in druge naravne objekte, ki imajo pogoje, zato pritegne v tujski promet. Ta uredba pa bo tudi dvignila zanimanje za naravne lepote in pospešila razvoj tujskoprometne propagande. Ta oziroma daje uredbi tudi velik gospodarski pomen.

Verski nemiri v Indiji

Krvavi spopadi v Bombayu

Bombay, 16. oktobra. br. V Indiji so nastali novi verski nemiri med Indij in muslimani. V prvem bombajskem okraju so začeli v bližini muslimanske mešije graditi novo svetišče. Zaradi tega je prišlo do spopada, ki je bil izredno krvav. Dva udeležena sta bila ubita, nad 60 pa ranjenih. Spopadi so se končno razširili skoro na

vse mesto, tako da je bila policija prešibka. Na pomoč je moralo priti vojaštvo, ki je le s težavo vzpostavilo red. 50 ljudi je bilo aretiranih. Vse važnejše točke v mestu je zasedlo vojaštvo. Oblasti so izvedle najstrožje ukrepe, da preprečijo nove spopade, obstoja pa bojazen, da se bodo nemiri razširili tudi na druge kraje.

Odmev govora belgijskega kralja

O Rimu so zadovoljni, v Parizu pa prese-

nečeni
Rim, 16. oktobra. A.A. Govor belgijskega kralja je po vsej pribliki naletel v Italiji na dober sprejem. Misel o oborožitvi zaradi varstva narodne neodvisnosti se popolnoma strinja z idejo, ki jo je predstirili dnevi zagovarjal Mussolini na seji ministrskega sveta in ki je pri tej priliki odklonil misel, da bi bila narodna varnost odvisna od kakšnih zveznih sistemov. Belgijski vladar je zagovarjal idejo, ki je aksiom italijanske politike, ker je vedno nastopala proti politiki blokov in za politiko samostojnosti. Italija bi bila ne glede na rezerviranost, ki jo je doslej kazala do nove lokarne pogodbe, pripravljena skleniti pogodbo v smislu dogovora iz l. 1925, vendar tako, da bi njena vloga ne bila samo pasivna, marveč da bi imela tudi koristi od francoskoangleškega jamstva za primer nemškega napada, prav tako pa tu-

di koristi od angleško-nemškega jamstva za primer francoskega napada. Ta teza, ki jo se niso objavili niti uradni niti neuradni krogi, ustreza pravim potrebam Italije, in se strinja tudi s smernicami nove belgijske politike.

Pariz, 16. oktobra. A.A. Dobro poučeni krogi trde, da se pripravila izmenjava not med Parizom in Brusijem. Ta nota bo razbistrila vsa vprašanja obsežna v govoru kralja Leopolda III. Politični krogi trde, da sporazum med belgijskim in francoskim generalnim štabom še ni prišel na vrsto vprašanj, ki so v zvezi z zadnjimi odločitvami belgijske vlade.

Predsednik vlade Leon Blum je snoči dolgo konferiral z zunanjim ministrom Delbosom in vojnim ministrom Daladierom. Razpravljali so o preokretu v belgijski zunanji politiki.

Sestanek Ruždija Arasa s Kjuševanovom

Sofija, 16. oktobra. A. Na povratku v Ankaru je turški zunanji minister Ruždij Aras prišel ob 16.50 v Sofijo. Do meje sta se mu peljala nasproti predsednik bolgarske vlade Kjuševanov in turški poslanik šefki Berker. Na Sofijski postaji so ga sprejeli in pomirili zastopniki držav Balkanske zveze.

Med potjo sta imela Kjuševanov in Ruždij Aras razgovor, ki mu sofijski listi pripisujejo precej velik pomen. Zastopnikom bolgarskih listov je Ruždij Aras iz-

javil: Prihajam iz Beograda z odličnimi vtisi s sestankov, ki sem jih imel z voditelji Jugoslavije. Veseli me, ker sem se lahko sestel tudi s svojim starim prijateljem predsednikom vlade Kjuševanovom.

Litvinov v Variavi

Variava, 16. oktobra. o. Na brzojavni poziv je prišel snoči v Variavo ruski poslanik v Berlinu Surlit in se tu sestel z Litvinovom, ki se vrača v Rusijo. Imel je z njim daljši razgovor, o katerem pa ni mogoče svesti nikakršnih podrobnosti.

Minister Cvetković na Dunaju

Dunaj, 16. oktobra. d. Na Dunaju se mudi jugosl. minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Dragiša Cvetković. Danes je v spremstvu jugoslovanskega poslanika posetil avstrijskega ministra za socialno politiko dr. Rescha in dunajskega župana dr. Schmitza. Ogledal si je tudi nekatere dunajske bolnišnice in socialne ustanove.

Starhemberg odpotoval

Budimpešta, 16. oktobra. A.A. Knez Starhemberg, ki se je t dni mudil v gradu Tati kot gost grofa Franca Esterhazyja, se je danes odpeljal z njim v Berlin.

Izpremembe v nemški diplomaciji

Berlin, 16. oktobra. b. Po smrti kneza Bülowa izpraznjeno mesto državnega podtajnika v zunanjem ministru bo, kakor se doznava, zasedel bivši nemški poslanik v Bernu Weizsäcker. Dosedanji šef političnega oddelka v zunanjem ministru Dieckhoff bo imenovan za poslanika v Washingtonu namesto dosedanjega poslanika dr. Lutherja.

Obsodbe komunističnih voditeljev v Grčiji

Atene, 15. oktobra. A.A. V procesu proti komunističnim prvakom je bil vodja komunistične stranke Zaharia obsojen na 4 in pol leta ječe in na dve leti izgona po prestani kazni, blagajnik stranke Mihail Dezi na 4 leta in 4 mesece ječe in na dve leti izgona, trije ostali obtoženci pa na 4 leta ječe in 2 leti izgona.

Tihotapstvo kokaina

Ljubljana, 16. oktobra. Po mestu se je že daleč časa šušljalo v gotovih družbah o senzacionalni aferi zaradi tihotapjenja kokaina in kupčij z njim, ki so se vršile tudi tu kakor preko meje ter na deželi. Sledečji so varnostne oblasti prišle na sled govoricam. Natančnejša preiskava je spravila na dan razne podrobnosti, razkrila pa originalen način samoodrambe nekoga Ljubljancana, ki je padel v mreže prevezanjem eleparjem.

Kokain se pri nas, kakor drugod tihotapi že vsa leta po vojni, v zadnjih letih pa je skrivna trgovina s tem nevarnim mamilom še posebno cvetela. Tako so se pred tedni zgledali tudi pri nekem trgovcu, ki je že l. 1929 odjavil svojo trgovino in nima z ljubljanskim trgovstvom nobenega opravka, neki posredovalci, ter mu natvezili, da bi se dalo s kokainsko kupčijo imenitno zaslužiti. Posredovalci so mu ponudili večjo količino stropa, ki so mu ga tudi dobavili in sicer za ceno nekaj nad 30.000 Din. Čim pa je možakar skušal blago spečati s primernim dobičkom naprej, je prišlo na dan, da kokain ni kokain, marveč mešanica jedine sode in nekih drugih praškov. Mož, ki je žrtvoval toliko denarja je bil ves obupan, ni pa zadeve prijavil policiji, marveč je sklenil, da si bo sam pomagaj. Zvalil je vse posredovalce, ki so ga posestili in s katerimi je sklenil kupčijo, na dom svojega tasta v gradič Sangrad pri Kranju, kjer jih je enostavno zaprl in jih postavil za zapabe.

V zaporu jih je ostalo kakih pet, dočim se je enemu posrečilo pobegniti. Ta je par dni čakal, ker pa njegovih tovarišev le ni bilo na spregled, je slednjič zadevo prijavil. Policija je sedaj rešila tihotapce oziroma posredovalce iz teh zaporov, a samo zato, da jih je odvedla v lastne zapore v Ljubljano. Skupno je bilo v tej aferi že aretiranih 7 oseb med njimi tudi nek nekonska. Vsi aretiranci, ki jih policija zaslišuje že par dni pa nočejo kaj prida izdati in se izgovarjajo drug na drugega.

Iz domače politike

Razpust občinskega odbora v Škofji Loki razveljavljen

Ban je 13. 2. t. l. razrešil župana notarja Šinka ter člane občinske uprave in občinskega odbora v Škofji Loki, češ da so neredno opravljali občinske posle in da so bili nekateri med njimi občinski dobavitelji. Proti temu ukrepu se je razrešeni obč. odbor pritožil na upravno sodišče v Celju. Sodišče je pritožbi v celoti ugodilo in razpust obč. odbora s sodbjo z dne 2. t. m. razveljavilo. Razsodba upravnega sodišča je načel ne važnosti, kaj se ima razumeti pod frazo »neredno izvrševanje dolžnosti, ker precizira pojem »občinskega dobavitelja« in ker ugotavlja, da nadzorna oblast nima pravice razpustiti celotni obč. odbor, dokler še ni pravomočna razrešitev župana in obč. uprave. Vprašanje obč. dobavitelja je v razsodbi precizirano tako-le: »Za obč. dobavitelja je z gospodarskega in pravnega stališča smatrati vsakogar, ki v pridobitnem namenu ali zaradi svojega dobička izvrši za občino dobavo ali delo. Kdaj opravila ni smatrati za pridobitni posel n. pr. zaradi malenkostnega zneska ali drugih okoliščin, ki očitno dokazujejo, da koristi ni na strani dobavitelja, marveč na strani občine, je treba presoditi v vsakem konkretnem primeru. Tako ni smatrati v predmetnem primeru obč. odbornika A. Blaznika za obč. dobavitelja, češ da je odstopil občini 6 fotografij in 890 fotografskih posnetkov za 133 Din, ker je dokazano, da teh slik ni odstopil občini iz pridobitnih namenov, temveč zaradi pospeševanja tujskega prometa.« — Kakor je znano, je bila po razpustu obč. odbora v Škofji Loki imenovana začasna obč. uprava. Eden njenih prvih ukrepov je bil, da je upravno sodišče v Celju obvestila, da »v imenu občine Škofja Loka umakne pritožbo prejšnjega obč. odbora proti razpustu.« Odstavek v razsodbi, ki se nanaša na to kuriozno »umaknitev«, je posebno važen in se glasi tako-le: »Upravno sodišče te umaknitev ni moglo vzeti na znanje, ker je podana od začasne obč. uprave, katere pristojnost je omejena le na opravljanje tekočih poslov, h katerim pa posej, kakršnen je umaknitev pritožbe razrešene obč. uprave, ne more spadati. Saj je pritožba po § 129. zakona o občinskih dani za zaščito zoper razrešitev izvoljene obč. uprave in torej ne more biti dovoljena postavljena obč. upravi, da lahko pritožbo umakne. S sprejemanjem takih umaknitev na znanje, bi se obrežuspešila določba § 129—130. zakona o občinskih, ki daje razrešenemu županu, oziroma obč. odboru pravico pritožbe.«

Za nedoločen čas odgodene volitve

»Službeni List« dravske banovine razglasa, da so občinske volitve v občinah Breg, Gracjana, Rogoznica in Slovenja vas odgodene na nedoločen čas. V Slovenji vasi bi se volitve imele prvotno vršiti že 11. t. m., pa so bile odgodene na 25. t. m., sedaj pa so preložene kar za nedoločen čas. Za odgoditev so bile vse merodajne samo tehnične ovire. Ko bodo te odstranjene, bodo volitve na novo razpisane. Vprašanje pa je, ali bodo veljavne kandidatske liste, ki so bile že vložene ali bo treba vlagati nove kandidatske liste?

Nova senatorja

Za nova senatorja sta imenovani Miloš Cukavac, odvetnik in predsednik sreske organizacije JRZ v Čupriji, in Franc Šmodej, uradnik Prešibroja v Beogradu. Šmodej je bil kake dve leti hudo bolan, da ni mogel opravljati svojih uradnih poslov. Namerali so ga že upokojiti, pa se mu je lani zdravstveno stanje tako zboljšalo, da je zopet lahko prevzel svoje službene posle. Sedaj je glavni urednik slovenskega dela »Samouprave«, glavnega glasila JRZ. Po poklicu je duhovnik, ki pa s svojega prvotnega poklica že desetletja ne izvršuje.

Zakon o narodni milici v Avstriji

Dunaj, 16. oktobra. A.A. Ministrski svet je na svoji včerajšnji seji sprejel zakon o narodni milici patriotske fronte. Naloga milice bo zbirati prostovoljce v posebnih formacijah. Vodstvo milice bo priključeno vojnemu ministru. Na člane razpisane obrambnih zvez ne bo nobenega pritiska glede vstopa k milici.

Borzna poročila. INOZEMSKÉ BORZE

Cari, 16. oktobra. Beograd 10. —, Pariz 20.27, London 21.295, New York 435, Bruselj 73.225, Milan 22.90, Amsterdam 233.75, Berlin 174.75, Dunaj 72.50, Praga 16.40, Varšava 82. —, Bukarešta 3.25.

DNEVNE VESTI

— Seja vseh gospodarskih zbornic. V kratkem se sestanejo v Dubrovniku delegati vseh gospodarskih zbornic, ki bodo razpravljali o progresivnem davku na pridobitno in poslovni promet ter o obrtnem zakoniku.

— Za 4-6 milijonov železniskega materiala iz Nemčije. Generalna direkcija državnih železnic je sklenila nabaviti v Nemčiji potni lističe za 400 milijonov D. nračne, kretne, stroje in orodja za mostovne delavnice in kamnoolne, za mostovne tehnike, signalne naprave, električnega materiala in za sedem garnitur motornih vlakov. 16 službenih vagonov za prevoz svežega mesa, 5 vagonov za prevoz finega sadja itd. Prva lističja bo 31. t. m. na našem poslatištu v Berlinu.

— Ravnatelj tujekoprometnih uradov Nemčije in severnih držav v Jugoslaviji, Putnikova podružnica v Berlinu organizira z avtobusnim podjetjem Jadran Express in hotelirji veliko propagandno potovanje ravnateljev tujekoprometnih uradov iz Nemčije in severnih držav po Jugoslaviji. Izletniki se pripeljejo v Jugoslavijo 19. oktobra in oslonejo pri nas 12 dni. Ogledajo si vse večje in važnejše kraje naše države.

— Ravnatelj sarajevskega gledališča umrl. Včeraj je umrl v Sarajevu dolgoletni ravnatelj sarajevskega gledališča Aleksander Sibelić star 80 let. Do boljševiške revolucije je deloval v Odesi, potem je prišel po kratkem bivanju v Italijo in Bolgarijo v Jugoslavijo, kjer se je stalno naselil.

— Glavno glasilo hrvatske kmetijske politike. Dr. Vlado Maček je izdal proglas o izdajanju glavnega glasila hrvatske kmetijske politike »Seljskega doma«. Prva številka njegove lista izide 29. t. m. Lastnik in izdajatelj lista bo dr. Maček sam, glavni in odgovorni urednik pa Jakob Jelačić.

KINO

Današnji sporedi

7.30

SLOGA

Danes premiera Vesela burka

MEDENI TEDNI

Any Ondra, Hans Sönnker, Adele Sandrock

MATICA

Danes poslednjič! Prekrasni francoski vesele film

L'EQUIPAGE

tovaršiti v življenju in smrti

UNION

Danes poslednjič! Karl May-ov film

SKOZI PUŠČAVO

16. 10. 19. 21. ur

— Prenos sedeža olimpijskega odbora iz Zagreba v Beograd? Zadnje dni se širijo vesti, da sedež olimpijskega odbora prenesen iz Zagreba v Beograd. Zagrebška javnost je sprejela to vest z veliko nejevoljo in vse kaže, da bo naletelo na prizadevanje na hud odpor.

— Nov tednik v Sarajevu. V Sarajevu začne tisk izhajati tednik »Naša domovina«, ki mu bo glavni in odgovorni urednik Muhamed Politić.

— Na Jadranu je še vedno živahno. Na našem Jadranu je še vedno mnogo letovčarjev, zlasti Angležev, ki prihajajo posebej na zadnje čase k nam v večjih skupinah. Mnogo je pa tudi Svcicarjev, Francozov in Poljakov.

— Naša vina se bodo izvažala v Francijo. Vinski trgovci in južnem Banatu so dobili iz Francije ponudbo za izvoz banatskih vin. Zveze med Banatom in Francijo v vinski trgovini so že starejša, Banatani so izvažali vino v Francijo že pred 10 leti. Naša vina so najcenejša na svetu. Glavni izvoz v Francijo bi se pričel prihodno pomlad. Francozi se letos zato tako zanimajo za naša vina, ker imajo sami slabo letino, razen tega pa je v Italiji in Španiji, od koder so vino prej uvažali, isto dražje od našega. Zadnje čase pa iz Španije sploh ne morejo uvažati vina, ker divja tam državljanska vonja.

KINO IDEAL

Premiera! Slavna pevka

GERTRUDA LAVENCE

in DOUGLAS FAIRBANKS

v prekrasnem filmu

„BOHEME“

(MIMI — roman velike ljubezni)

Gleda: GIACOMO PUCCINI

Preustave ob 16., 19. in 21.15 ur.

— Tudi zagrebški trgovci proti velikim trgovskim hišam. Združenje trgovcev za mesto in srez Zagreb priredi drevi veliko protestno zborovanje delegatov vseh gospodarskih organizacij v Zagrebu proti ustanovitvi velikih trgovskih hiš. Gre za ustanovitev trgovske hiše Ta-Ta, ki je naletela v naši javnosti na hud odpor.

— Hrvatsko planinsko društvo »Priatelj prirode« razpuščeno. Z odlokom uprave policije v Zagrebu je prepovedano nadaljnje delovanje hrvatskemu planinskemu društvu »Priatelj prirode«. Policijski organi so včeraj zaplenili ves društveni arhiv in zapečatili društvene prostore.

— Poroka. V Ljubljani sta se v škofjski kapelici poročila g. dr. Robert Kramberger in gđ. Marija Gostiša iz znane nacionalne rodbine Gostiša v Gor Logatcu. Poročilo ju je g. knezožok dr. Gregorij Rožman s prekrasnim nagovorom, v katerem se je spominjal trpljenja korških Slovencev in nesrečnega plibiscita. Ženin se je namreč mnogo udeleževal v Klubu korških Slovencev se je toplo za-

nima za korosko vprašanje. Priči sta bila gg. dr. Julij Fellacher, državni tožilec v Ljubljani in I. Vagaja, direktor gimnazije v Novem mestu. Koroski žele novoporočencema obilo sreče. Pridružujemo se jim tudi mi.

— Smuči v planinah je za sile že dober. S Kofc nam poročajo, da je pri domu solca pobralo že precej snega, Valivrh je pa seveda še ves zasnežen in vabi smučarje. Do 1.600 m je smuka neugodna, v višjih legah pa že prijetna, tako da so najbolj neoptrni smučarji že jeli masati smuči in hoditi na smuko v planine. Tudi s Krvavca poročajo, da je smuka že dobra. Snega je zapadlo 75 cm, temperatura znaša povprečno 2 stopinji pod ničlo in večinoma piha veter. Na Komni je — 6, snega 70 cm. Pot od Savice je zgažena.

KINO MOSTE

Danes in jutri ob 20.30

MARTA EGGERTH

BOZANSKA ŽENA

Dopolnilo: »Kiepara poje slagerje«

in »Paramountov tehnik«

Cene Din 3.50 — 6.50

— Planinske postojanke. Osrednjega društva SPD so deloma oskrbovane tudi v mesecu oktobru ter nekateri skoki čez zimo. Do konca oktobra so zasloni oskrbovane ob sobotah in nedeljah Orožnova koda pod Črno Prstjo, Čojzova koda in koda na Kamniškem sedlu ter Erjavčeva koda. Slednja bo v mesecu novembru stalno zaprta ter bo na razpolago planincem od 1. decembra dalje ob nedeljah in praznikih ter dan prej Stančeva koda je oskrbovana še sedaj v nedeljo. Stalno bodo oskrbovane postojanke: Dun na Komni — v redišču najlepših smuških terenov; od postaje Boh Bistrice vozi rđno ob sobotah avtobus podjetja »Triglav« po prihodu vlaka ob 18.56, in sicer do Savice, ako je vsaj šest potnikov, za manjše število pa je na razpolago avtoprevoznik Ažman, ki pelje turiste za dogovorjeno in naprej določeno ceno do Savice; ob Boh jezera nudita prijeten nedeljski počitek »Zlatorog« in »Sv. Janez«. V Kamniških planinah so že za smučarje pripravljene postojanke in sicer D. m. na Krvavcu ter koda na Veliki Planini, kamor je markirana zlozna pot od Gozda mimo Kranjskega Raka čez Malo Planino do koda na Veliki Planini. Dom v Kamniški Bistrici ima avtomobilsko zvezo iz Kamnika, sicer pa je tudi pešpot nikavna ob vsakem letnem času.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo jutranja megla, čez dan spremenljivo oblačno, lepo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 19, v Sarajevu 15, v Zagrebu, Beogradu 14, v Mariboru 13, v Ljubljani 12. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768.1, temperatura je znašala 1.0.

— Usmrtilitev v Valjevu. Davi je krvnik Hart v Valjevu obesil Bogosava Jeleniča, ki je umoril bogato vdovo Stanijo Markovič iz Sublenice in nieno 14letno hčerko Mileno. Pomagala sta mu njegov oče in Damjan Matić. Slednji je bil kot mladoletnik obsodjen na 15 let roblje, ki mu je bila pa zvišana na 20 let, dočim je bil Jeleničev oče oproščen.

— Pred svojo stoletnico umrl. V vasi Vrtilinska blizu Vojnega križa je umrl v eredu Josip Cigler, star 99 let. Ker je bil prav do zadnjega še til in krepak, so vsi mislili, da bo dočkal sto let.

— Delfin iz Severnega morja na Jadranu. V Vrbovici na Koruži so ušli ribiči oni dan 5.25 m dolgega in nad 1000 kg težkega delfina, ki ga je zanesla pot iz Severnega Atlantika. Taki delfini so redki gostje Jadranskega morja. Orjaško ribo so hoteli pripraviti na vozilo po večjih mestih, da bi kaj zaslužili, pa je začel hitro gniti, tako da so morale pretašne oblasti odrediti, da so jo vrgli v morje.

— Motorna jadrnica zgorela. v bližini novega Vinodola je zgorela večerj motorna jadrnica »Slavija«, natočena z nafto. Posadka s kapitanom se je rešila. Nafta je bila namenjena centralni ribarski zadrugi v Crikvenici.

— Alkohol ga je ubil. V Zagrebu so našli v nedeljo na cesti pijanega moža, ki so ga peljali v bolnico, kjer je kmalu umrl. Šee po njegovi smrti so ugotovili, da gre za Ivana Zadravca iz Sv. Marije pri Prelogu. Zaradi prehudega pijančevanja, ga je zadel kap.

— Novi radijski naročniki, sporočite še danes svoj naslov na upravo radijske revije »NAŠ VAL«, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, ki vam dostavi brezplačno na ogled en izvod revije. »NAŠ VAL« prinaša poleg stalne programske priloge na 32 straneh s točnimi in pregledno urejenimi programi vseh domačih in inozemskih oddajnih postaj na kratkih, srednjih in dolgih valovih še važne in pestro ilustrirane prispevke iz radijskega, gledališkega in filmskega sveta. Dalje ima vsaka številka »Našega vala« operno prilogo, s točno — za radijske poslušalce prirejeno vsebino oper, ki jih prinašajo domače ali inozemske oddajne postaje. Posebna zanimivost pa je razprava dr. Waldemara Wasielewskega »Telepatija in jasnovidstvo«, ki jo prinaša »NAŠ VAL« v naslednjih. Druge stalne rubrike v »Našem valu« so: Radijski kotiček s slikami radijskih sodelavcev, Izza kulise opere in drame s slikami iz naših gledališč, Kaj se izve iz filmskih atelejev s slikami iz filmskega sveta, Foto-kotiček, zabavalni literarni prispevki. »NAŠ VAL« je najcenejša in najboljša tedenska revija za radio, gledališče in film. Mesečna naročnina znaša 12 Din.

— Požrešni tatovi. Pri veletrgovcu s vinom g. Ferdu Vodetu v Kaplji vasi, so vionilci v sredo ponoči vionili v shrambo, v katero so prišli skozi dvorišče. Odnesli so okrog 5 kg suhega mesa, razne salame, klobase, mast, sladkor, riž, kavo, skratka shrambo so popolnoma izpraznili, da ni ostalo v njej niti najmanjše stvar. škoda znaša okrog 8.000 Din. Storitcem so na sledu in upamo, da bodo kma-

Gospod, par let bosta nosili oblake ali plašč

ako kupite dober stoč. Dobite ga pri „Manufaktura“ k. d.

trgovina, ki Vas želi boljše postreči

Mestni trg 17.

lu prišli v roke pravice.

iz kranja.

Iz Ljubljane

— Iz Pogreb gospe Marije Lavrentičeve. Kresta z zemskimi oštanki blagopokojne gospe Marije Lavrentičeve je pripeljal v Ljubljano včeraj, popoldne okrog 15. Kresta so položili v kapelico pri Sv. Križu, kamor so prihajali mnogi Ljubljanci in številni pokojniki znane prijatelji z venci in cvetjem. Pogreb plemenite gospe je bil ob 17. Na pokopališču se je zbrala množica domačinov pa tudi večje število pokojniških rojakov iz Cerknice ter okolice, ki so jo spremlili k večnemu počitku. Pogrebne obrede so opravili trije duhovniki, nakar se je razvil sprevod do rodbinske grobnice, v kateri že počivajo poleg drugih družinskih članov hčerka Milena in njen soprog dr. Gregor Jerjav. Med pogrebi so bili tudi mnogi Posojčanci ki so pripelji čez mejo na pogreb blage gospe. Blagi materji in plemeniti ženi bodi ohranjen najlepši spomin!

— Iz Poziv neznanemu dopisniku. V Mevilki 220 »Slovenskega Naroda« z dne 26. septembra je med dnevnimi vestmi izšla pod naslovom »Če ne plačate elektrike« notica, v kateri dopisnik trdi, da je mestna elektrarna nekemu upokojencu, ki v 14 dneh po prejemu računa ni mogel plačati toka, ker se ni prejel pokojnine, brez vsakega prejšnjega opozorila odvzela števce. Ker mestna elektrarna kljub natančnemu polzvedovanju ni mogla ugotoviti, kje se je to pripetilo in pri kom, pozivamo dopisnika, da nam sporoči polno ime in naslov prizadete stranke, ker na ta način do sedaj še nikomur ni odvzela števca.

— Iz Pomagati si zna. Nekje v Kolodvorski ulici je stražnik prijel včeraj 80letnega prosjaka, pravatega orjaka, bivšega mešarja Karla Stamla. Mošakar je sicer doma iz okoličice Bleda, bil pa je dalje časa v tujini in zato najraje govori nemško. Navadil se je oblikovati v mestu boljše stranke, ki jim natvezi, da ga je peljal ta ali oni njihov znanec in da ga priporoča. Fant se je sekveda vedno pridno informiral, katere in kakšne znanee ima vsak njegov novi dobitnik. Fanta, ki ima zelo razvilo pustolovsko žilico, so vtiaknili v zapor in ga bodo navadili delati.

— Iz Včerajni trgovski tečaj na Christofevem očetnem zavodu. Domobranca 15 prične v ponedeljek 19. t. m. Informacije, vpisovanje ves teden, tudi sveder do 7. ure solitina 100 Din. Poučuje se knjigovodstvo, računstvo, korespondenca, pisarniška dela, trgovstvo, stenografija, strojepis itd. ter nemščina.

— Iz Trebuh si je prerezal. Iz vrhnjskega vlaka na Brezovici so danes zjutraj v vsej naglici prenesli mlajšega človeka, ki je skušal v vlaku izvršiti samomor. Neznane si je z britvijo prerezal trebuh. Vsega okvaljenega in tudi že nezvestnega so ga prenesli najprvo v bližnjo hišo, nakar so domačini poskali voz, obenem pa obvestili orožnike. Neznanca so brž odpeljali v ljubljansko bolnico na kirurški oddelke. V bolnici so ugotovili na podlagi dokumentov, da je obupanec I. 1903 v Voloski, v Istri rojeni slikar Heon Kojanec, stanujoč v Zagrebu v Domu kraljice Marije. Pri njem so našli tudi vozni listek, iz katerega je razvidno, da se je šele davi pripeljal iz Zagrebe. nato pa nadaljeval vožnjo do Brezovice. V bolnici ga radi njegovega težkega stanja zaenkrat še niso mogli zaslišati, zato tudi še ni znan vzrok njegovega obupnega dejanja.

— Iz Važno za žene in neveste! Za vse tiste, ki se nameravajo v kratkem času ali pa v bližnji bodočnosti poročiti, je izredno važnost, da: pogledajo še pred poroko nekoliko podrobneje in aktivnosti zakonskega življenja. In tu jim moramo povedati, da so že takozvani »medeni tedni« odločilnega pomena za ves poznejši zakon. Kakšen naj bo mož do svoje žene takoj po poroki na

poročnem potovanju, do kakšnih meja naj tega moževa potprijetivost in njegova ljubljavnost do zakonske »boljše polovice«, vse to bodo ljudje videli danes v kinu Slogi, kjer teče vesela burka »Medeni tedni«. On — Hans Sönnker, ona — Any Ondral Razsvajeno dekle iz bogate hiše, muhasto in svojeglavo. Toda Hans Sönnker je pravi mož, ki je znal že prvi dan ukrotiti svojo zakonsko družico. Krepla klofuta v spalniku drevesnega luksuznega vlaka, ki je imel peljati oba zakonca na poročno potovanje je spravila ženico do pameti. Film »Medeni tedni« je kolosalna burka, ki je bila v Zagrebu celih 14 dni na sporedu in bo tudi v Ljubljani v kinu Slogi izvala salvesmehal.

— Iz Gorupova cesta za promet zaprta. Mestno poglavarstvo namanja, da bo zaradi tlakovanja do nadaljnjega zaprta Gorupova ulica. Vozovni promet naj se vrši po Emonski in Groharjevi cesti.

— Iz Odelek bresposelnih učiteljskih abiturijentov sekcije JUU v Ljubljani sklicuje sestanek odite abiturijentov dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih sekcije JUU v Ljubljani, Francišankova ul. 6/I. Ker so na programu važne informacije, prijave v tečaj, izstavljanje potrdil OBUA za uporabo doseženih ugodnosti, vas pozivamo, da se sestanka gotovo udeležite.

— Iz Predavanje v Šiški. Sokolsko društvo Ljubljana Šiška, priredi v petek zvečer ob 20 uri predavanje Zorka Prelovca o temi: »Davorin Jenko skladatelj »Naprej zastave Slave«. »Bože pravde«, 100 letnica rojstva. Po predavanju film: »Petrograjske bele nočie, vstopnina Din 3.50.

Iz Celja

— c Podpora mestni občini. Notranje ministrstvo je nakazalo mestni občini celjski 80.000 Din za vzdrževanje mestne policije in 20.000 Din za vzdrževanje službenih prostorov sroškega načelstva, banaska uprava pa 6.387 Din za meščansko šolo ter 3000 Din za vzdrževanje javne šolske kuhinje in dnevnega zavetišča.

— c Pocenitev elektrifikačnega toka za reklamo. Občina je znižala ceno toka za trgovsko reklamo, do znaša nad 250 watov in če se tok porablja tudi izven normalnega trgovskega poslovnega časa. Na vsakih 4 centnih 100 kw priključne vrednosti se računa po 36 kw po 1.50. Pri večji priključni vrednosti pa po 1.50 Din.

— c Nove cestne svetilke. Občina bo dala namestiti tri električne svetilke na cesti v Novi vasi dve na Dečkovi cesti, eno na Zg. Hudinji in eno na Cesti na grad pri nogometnem igrišču.

— c Betoniranje hodnika za pešce ob Mariborski cesti. Mariborska cesta, ki je državna, je že dolgo v brezupnem stanju. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi državna cestna uprava cesto temeljito preuredila. Stroški, ki bi znašali okrog 2.350.000 Din, naj bi se kriili iz fonda za javna dela ali pa iz saldmrznega fonda. Občina bo položila na hodniku za pešce ob Mariborski cesti v Gaberju obrobilke in bo betonirala hodnik v širini treh metrov. K stroškom bo le mora prispevati tudi hišni posestniki na tej cesti.

— c Iz policijske službe. Mestna občina je za poskušano dobo namestila kot agenta pri mestni policiji absolventa meščanske šole Jozeta Gabra iz Trnovelj in absolventa nižje gimnazije Stanka Rojnika iz Bralslovč.

— c Ponovna ukinitve toka. Zaradi nujnega popravila na omrežju bodo Kranjske deželne elektrarne v nedeljo 18. oktobra od 7 do 10. dopoldne prekinile dobavo toka v Celju.

— c Dve nesreči. Ko se je peljal 39letni trgovec Jurij Valant iz Zbelovega pri Poljčanah v sredo s kolesom po cesti v št. Janžu pri Velenju, ga je podrl neznan avtomobil na tla, pri čemer si je Valant zlomil levo roko. Zdravi se v celjski bolnici. Ko so v sredo popoldne postavljali na celjski železniški postaji 18 metrov dolg drog se je drog nenadno prelomil in zadel 25letnega progovnega delavca Martina Selaja z Zg. Hudinje na glavo. Šalej se je takoj zgrudil nezvesten. Prepeljali so ga z reševalnim avtomobilom v bolnico, kjer si je kmalu toliko opomogel, da so ga lahko poslali v domačo oskrbo.

— c Ob cesti na Sp. Hudinji je umrl v sredo popoldne 40letni harmonikar in brezposeln rudar Feliks Anderlič s Sp. Hudinje.

nje. Podlegel je srčni kapi. V celjski bolnici je umrl istega dne 44letna posestnikova žena Amalija Stabusova iz Rogatec.

Iz Maribora

— Z ljudske univerze. V petek 16. t. m. predava v dvorani ljudske univerze baron Rosenberg de la Marre iz Newyorka o temi: Novo lice Amerike in njeni stališča k srednjeevropskim vprašanjem. Predavanje bo v francoskem in nemškem jeziku.

— Zberališče velistva. V sredo se je vršilo v Mariboru zborovanje Društva jugoslovanskih obrtnikov, ki se ga je udeležil tudi predsednik g. Lovro Pižman iz Ljubljane. Razpravljali so o bližnjih volitvah v zbornico. Ob tej priliki so določili prve kandidate. Za mesto in arez Maribor levi breg je določen mehanik g. Jozip Čeh od Sv. Lenarja (namestnik kovač g. Franc Verzel iz Maribora), za arez Maribor desni breg krojaški mojster g. Ivan Kac (namestnik mizararji mojster M. Rakusa iz Zg. Poljskave.

— Poboreži dobi dva nova transformatorja. Med vsemi okoliškimi občinami skrbijo za Mariboru zborovanje Društva jugoslovanskih obrtnikov, ki se ga je udeležil tudi predsednik g. Lovro Pižman iz Ljubljane. Razpravljali so o bližnjih volitvah v zbornico. Ob tej priliki so določili prve kandidate. Za mesto in arez Maribor levi breg je določen mehanik g. Jozip Čeh od Sv. Lenarja (namestnik kovač g. Franc Verzel iz Maribora), za arez Maribor desni breg krojaški mojster g. Ivan Kac (namestnik mizararji mojster M. Rakusa iz Zg. Poljskave.

— Nehvalečnost je plačilo sveta. Pri gopej Ernestini Pagonovi v Tvorinški ulici 15 se je sglasila naka 16letna mladenka in proslila za službo. Ko je bila pogožena z malico je nehvalešnica izrabila prijko in ukradla Pagonovi iz ročne torbice 80 Din ter brez slova izginala.

— Uboj pri vasovanju. V Oseku pri Sv. Trojici v Slovenskih gorah je 21letni posestniški sin Vinko Špandl iz ljubumnja zaklal 32letnega posestniškega sina Antona Majerja, ki se je pod oknom Plobove hiše razgovarjal s izvoljenko. Majer je obledel z razparanim trebuhom in kmalu izdihnil. Ubijalca so aretirali.

— Kaj bo v gledališču? Cankarjevo žgočo farso »Pobujanje« v dolini Šentflorjanske ki je bila pri občinstvu deležna toplih simpatij, ponove v soboto, 17. t. m. za red. A. Režija je Kovičeva. Prva popoldnaska predstava bo to nedeljo. Ponove prav zabavno in prijetno veseloigro češkega dramatika O. Minafika, »Zorka«. Začetek ob 15. uri. Zvečer bo uprizoritev močne in uspele drame iz jugoslovanskega življenja »Prva letjaka. Za prihodnji ledeu se pripravljajo otvoritve operetne sezone. Pod taktirko kapelnika Herzoga ter v režiji Antona Haračovića bo premiera glasbeno mnogo vrednega in zabavnega »Ciganškega primača«, ki ga je uglašil Kalkan. Ob tej priliki se predstavi nova pevka Jelka Igličeva. Ostale vloge igrajo Barbičeva, Gorinkova, P. Kovč Šancin, Haračovič, Gorinšek, Verdonik, Rasberger, Crnobori, Borko, Košuta.

Slovinci v Ameriki

V Milwaukee se je obesil Jože Blažič, star 43 let, doma iz Rečice v Savinjski dolini. Bil je leto dni brez dela in to ga je najbrž poznalo v obup. V istem kraju se je odigrala pretresljiva družinska tragedija. Franc Batun, star 55 let, je ubil svojo 47 let staro ženo Marijo, potem si je pa končal življenje. Zeno so našli z razbito glavo v spalnici, moža pa s prerezanim vratom v kleti. Zapustila sta aina edina Franceta, starega 24 let. Oba sta bila doma iz Ljubane in v Ameriki sta bila že okrog 30 let. Batun je bil po poklicu mizar, več let je pa imel tudi gostilno. Povod za strašno tragedijo je dal preprič med zakoncem. V Clevelandu je utonil Franc Trtnik, star 40 let in pol. S svojimi sestricami je lovil ribe, pa mu se »upodnilo in padel je v vodo. v bližini kraja Chardon se je smrti ponočnito Janez Málaj, star 48 let, doma iz vasi Dobrepolje pri Vipavi. V Puelbu se je za smrtno ponesrečil v jeklarni Jakob Hönigsmann, star 61 let, doma iz Šemica. Ubil ga je električni tok.

V Clevelandu sta umrli Ana Guetlinčič, rojena Segulin, stara 55 let, doma iz vasi Hotična na Primorskem in Ana Primožič rojena Jakomon, stara 39 let doma iz vasi Kobet na Primorskem. V Johnstownu je umrl Janez Škof, star 75 let, doma iz vasi Martinjak pri Raketu. V Roskinghamu je umrl Martin Zalar, star 60 let, doma z Urcia pri Raketu.

Pol stoletja že deluje CMD, karujemo še za pol stoletja!

MALI OGLASI

Beseda 50 para, davek Din 3.—, beseda 1 Din, davek 3 Din preklci

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek 3 Din

Namanti znesek 8 Din

Telefon 2059

Suha drva, premog, karbopake dobiti pri

L. POGAČNIK

Bohorčeva ul. št. 8

KLIŠEJE

Veak pelak morske ribe po izbiri. Prima hvaraka in viška vina. Veak čas gorika in mrzla jedila. Točna postrežba. Se priporoča Samaluk Marko. Poljanška cesta 11.

2563

PRODAM

Beseda 50 par, davek 3 Din

Namanti znesek 8 Din

Sveže najfinerše norveške RIBEJE OLJE

iz Iekarne

DE. G. PICCOLIJA

V LJUBLJANI

se priporoča sledim in slabotnim osebam.

OPERNA KLET

razpolaga danes z najboljšimi morskimi ribami, katere pripravi priznana prvovrstna. Črni in beli mošt-vugava kakor tudi posna odlična dalmatinska vina.

KUHINJA VEDNO BOGATO ZALOŽENA

Kosilo: juha, meso, dve prikuhi in kruh Din 6.—

Menu a la carte Din 10.—

Za dobro postrežbo jamči in se priporoča:

LENKA LOZIC

Galopne in kasaške dirke priredi

Kolo iahačev in vogačev

v zvezi z Jezdnim odsekom

Ljubljanskega Sokola

dne 18. oktobra na vojaškem velodromu, FUZINE pri LJUBLJANI — ZACETEK OB 14. URI.

Morske ribe

sveže vsaki četrtak in petek, pripravljene na najboljši način.

Točijo se prvovrstna dalmatinska in štajerska vina

Vsak čas gorika in mrzla jedila

Genjnim gostom se priporoča:

ZORAN RAZEM

Pot kiparja Goršeta

Njegov razvoj in umetniško hotenje v smeri čiste plastike

Ljubljana, 16. oktobra. V skupini umetnikov, ki so razstavili svoja dela v Jakopičevem paviljonu, je France Gorše edini kipar. V spominu nam je njegova lanska retrospektivna razstava v decembru. Odtlej se je Gorše zelo približal svojemu vodilnemu idealu: čisti plastiki. Naravnost zanimivo se kaže ta razvoj v delih, ki so zdaj razstavljeni v Jakopičevem paviljonu in ki so vsa nova dela. Obiskovalce njegove lanske razstave bo gotovo zanimalo umetniško hotenje kiparja Goršeta, kakršno se kaže v njegovih novih delih in ogledali si jih bodo.

France Gorše je razstavil 24 del. V katalogu jih je navedenih 25, toda kipar svoje »Materice« v lesu ni utegnil dovršiti do otvoritve razstave. Ostala je v njegovem ateljeju, slika k temu članku kaže to izpadlo delo.

Stiri Goršetova dela na tej razstavi so nam lahko ključ za razumevanje umetnika kiparja Goršeta. To so »Pajdaši« (štev. 52, gips), »Kovač« (štev. 54, les), »Ogančani« (št. 56, les) in »Mladost« (št. 51, umetni kamen). Prve tri kažejo značilnost Goršetove individualnosti, ki ji je jedro izrazita grotesknost. »Mladost« pa kaže, da postaja Goršetu glavni predmet njegove pozornosti akt, gola telo, kar je tudi bistveno in najvažnejše in najznačilnejše za slehernega kiparja, ki je kipar po milosti božji. Z drugimi besedami lahko rečemo, da gre kiparju Goršetu čedalje bolj za čisto plastiko. V tej smeri je »Mladost« gotovo njegovo najpopolnejše delo. Goršetova misel je, da se je kipar ne sme oddaljiti od ideala čiste plastike, sicer mu grozi razkroj. K »Mladosti« štejemo med dela, ki kažejo to njegovo usmerjenost, lahko tudi še »Jutro« (št. 60, posrebrena medenina) in »Večere« (št. 61, posrebrena medenina).

Zanimivo je, kako Gorše komponira figure glede na material. Čisto drugače za kamen kakor za les ali za bron. »Kopalka« (št. 57) je komponirana za kamen, ravno tako »Mladost«. Enostavne, zaprte oblike zahtevajo tak material. »Lepo Zoro« si moremo misliti samo v bronu, ta naravnost kliče po bronu.

Izrazita kiparska statična nota je tudi značilnost vseh Goršetovih del. Tudi glede tega moramo spet omeniti »Mladost«. Sicer je Gorše realist. Ogiba se pri ustvarjanju gole fantazije. Realnost mu je vodnica na

poti njegovega hotenja, in vendar zastluti, da skuša golo realnost premagati. Ne da bi odprl na stečaj vrata svoji fantaziji, temveč da bi dosegel svobodo v ustvarjanju, ki mu je potrebna in ki je nujna v zvezi z usmerjenostjo k čisti plastiki.

Na tej poti pa potrebuje umetnik resnično življenje, ob katerem se spopolnjuje. Kipar potrebuje modela, žive modele, da more domniti in obvladati v vseh odtinkih svoj predmet. Ob dotiku tega vprašanja pride na dan problem majhnega naroda. Rodin je imel atelje, v katerem so se sprehajali modeli, lahko jih je študiral lahko se je razmahnil lahko je imela sleherna ustvarjena oblika za podlago resnično doživljanje. Ni slučaj, da zabreduje naš kiparji v abstraktnost, da naši slikarji goje pokrajino in tihožitja. Razmere jih silijo, da se zagrebejo vase in komponirajo po svoji fantaziji ter zgube zaradi tega kmalu stik z življenjem. Pravijo nekateri, da je to pot do podubovljenja. Toda ni pristnega podubovljenja, če nima za podlago snovi, resnične realne snovi.

France Gorše je očitno dobil za svojo »Mladost« model, ki ga je inspiriral. To de-

Dve največji armadi Evrope

Oborožen konflikt med Nemčijo in Rusijo kot izhod iz sedanje napetosti ni izključen

Nemčija in Rusija se zadnja leta vedno bolj odtujujeta, ker je zavzel Hitler najodločnejše stališče proti boljševizmu. Ni torej izključen oborožen spopad med obema državama kot izhod iz vedno hujše napetosti. Zato je seveda najvažnejše vprašanje, kako sta obe državi oboroženi oziroma kako se se mislita oborožiti. Zaenkrat kaže, da sta obe državi približno enako oboroženi in da imata tudi približno enaki vojski. Nemška vojska šteje v mirnem času okrog 2.000.000 mož, ruska pa tudi približno toliko. Tudi glede oborožitve, zlasti najmodernejše, sta obe državi približno enako močni. Obe gradita močno zračno brodogradnjo in na tisoče tankov, obe v vsej naglici zapeljata vrzeli v svojem težkem topništvu.

Vendar pa vidimo tudi na obeh straneh pomanjkljivosti. Glede moralne strani ima sovjetska armada pred nemško gotovo veliko prednost. Splošna vojaška dolžnost, veljavna v obeh državah, daje tudi večjo in ostrejšo politično opozicijo nemški nego sovjetski armadi. V Rusiji je enotna politična vzgoja obsegla že najmanj 15 letnikov, dočim lahko govorimo v Nemčiji komaj o treh ali štirih. Politično in torej tudi moralno je rdeča armada odločno močnejša od nemške. Kar se tiče izvežbanosti

lo je doživeto ob resničnosti in tudi že, če hočete, »podubovljenos«. Primerna izbira več raznih modelov je torej, kakor vidite, tudi problem za naše kiparje. Jamstvo so, da kipar ne postane dolgočasen. Mojsiri velikih narodov niso bili navezani na en sam model!

Pozornost na tej razstavi vzbujajo tudi Goršetovi lirski motivi, kakor »Deček se pogovarja z ribico« (št. 67, terakota) in »Nebogljence« (št. 68, terakota), pa tudi dekorativna plastika, ki je kot taka bolj abstraktna, določena za izbran prostor (Zverine, št. 73 in 74). Realističen je Goršetov portret, kakor št. 65 (Males) in št. 66 (Taleb), pa amaj groteskna od prejšnjih njegovih portretov. Poglavitje zase je Goršetov otroški portret. Poznamo že mnogo Goršetovih otroških portretov in vsi pričajo, da jih ustvarja s posebno ljubeznijo in z nenavadnim domnevanjem otroške individualnosti. Gorše kot umetnik ve, da otrok ni odrasel človek v miniaturi, temveč buje s svojo individualnostjo. Tak je »Jurček« (št. 63), ki vzbuja pozornost vseh gledalcev. Gorše se je izogibal vseh priveskov, ki s čisto plastiko niso združljivi. Hoče razgibati figuro, boče jo prosto komponirati po občutju v svobodnem razmahu, brez oklenjenosti. France Gorše dozoreva v svobodnega mojstra, kakor kažejo njegova dela od »Mladosti« in »Kopalka« do že zelo razgibanih reliefnih figur »Jutro« in »Večere« ter »Deklica«.

Sovjetski vojni komisar
maršal Vorosilov

nižjega poveljniškega zbora, sta si obe armadi približno enaki, samo da se zdi v rdeči armadi ta zbor bolj homogen, v nemški je pa preveč pester, ker se na hitro roko dopolnjuje s podčastniki in stariimi rezervnimi in aktivnimi častniki, z mladimi študenti itd. Srednji poveljniški zbor se zdi v rdeči armadi tudi bolj, ker je prišel v

Nemčiji v zadnjih letih srednji poveljniški do najvišjih mest.

Nemški bataljoni in polki imajo mlade poveljnike brez bogatih izkušenj. Višji poveljniški zbor je glede taktike in vojnih operacij tudi bolj, v rdeči armadi. Kar se pa tiče poveljniške tehnike, vodstva, pre-

Vrhovni poveljnik nemške vojske
maršal von Blomberg

akrbe in prevoza pa prevladuje nekoliko nemška armada nad sovjetsko. Nemci so že po naravi bolj organizatorji in preciznejši delavci, dočim so Rusi pogumnejši v koncepcijah. Izvežbanost redne vojske je na obeh straneh enako dobra. Kar se tiče oborožitve, kaže vse, da imajo Nemci kakovostno premoč, kajti njihova vojna industrija je starejša in bolj izkušena od sovjetske, pa tudi zato, ker ima nemška armada glede izvežbanosti mnogo starejšo tradicijo od ruske. V taktiki bi bila nemška armada konservativnejša, toda zelo precizno delujoča, sovjetska pa naprednejša, toda glede poveljnikov manj temeljita. Nemška oborožitev prednjači po materijalu in bojni kakovosti, sovjetska pa po množini in temeljito rešenem vprašanju specialnih vrst orožja.

Spopad oboroženih sil bi izpadel taktično v korist Rusije, operativno bi se pa pokazala premoč Nemčije, dokler bi si stali nasproti enaki sili. Kar se tiče potencialnih sil, je jasno, da so sovjetske najmanj dvakrat večje od nemških. Če morejo Nemci postaviti iz enega milijona prebivalcev, 4 divizije, bi imeli po splošni mobilizaciji nekaj nad 250 divizij. Če bi hoteli Rusi iz enakega števila prebivalcev postaviti tudi 4 divizije, bi štela njihova armada 700 divizij. Najzanimivejša je pa, da ima Rusija za vso to ogromno armado dovolj oborožitvenih sirovin, živil in drugih potrebščin. Ruska industrija je dobro razmeščena in zaščitena. Naravnost ogromnega pomena bi bil prenos prestolnice Rusije iz Moskve v Omsk. To bi pomenilo, da bi bila

Rusija edina država na svetu, čije prestolnica bi sploh ne bila pristopna nobenemu sovražnemu orožju, niti zračnemu brodogradnjo ne, ker najbrž nikoli ne bomo imeli letal s tako ogromnim akcijskim radijem. Pomisliti moramo namreč, da je od Omska do poljubne meje Rusije na tisoče in tisoče kilometrov. Nemčiji pa manjka mnogo strateških sirovin, zlasti pa tudi hrane za daljšo vojsko.

Če bi se torej Rusija in Nemčija spopadli, bi bil izid vojne že vnaprej precej jasen. Nemčija bi doživela hud poraz. Sedanja Rusija namreč ni niti senca carske Rusije v vojaškem pogledu in to dobro vedo vsi njeni sovražniki. Zato je razumljiva nemška politika, ki išče na vseh straneh proti Rusiji zavezniške in ki bi rada Rusijo izolirala. Če bi bila Nemčija omejena samo na lastna sredstva, bi ji ne zadostovala proti Rusiji niti japonska pomoč.

Mati utopila tri otroke

V mestecu Tobacu na Češkoslovaškem se je odigrala v sredo pretrpetljiva rodbinska tragedija. V Tobacu se je nedavno preselila rodbina sodlarskega pomočnika Hoška Frana, ki je štela pet članov. V sredo popoldne je Hoškova žena Božena v hipni duševni zmedenosti odvedla svoje tri otroke k bližnjemu mlinu, kjer je starejša dva zvezala skupaj z vrvo in jo vrgla dva mlinska kolesa, za njima je pa vrgla še najmlajšega otroka starega komaj pet mesecev. Končno je v samomorilnem namenu še sama skočila v vodo.

Nedolžne otročičke je odnesla voda naprej. Hoškova je pa zlezla na suho. Kmalu so vsa tri trupelca potegnili iz vode. Orožniki so mater aretirali in uvedli preiskavo, da se ugotovi, kaj jo je napotilo k temu strašnemu koraku.

Življenje gre za letali

Čez Tih ocean letajo zdaj redno potniška letala, ki prevažajo potnike med San Franciscom in Honolulu. Ker meri zračna pot 3.800 milj. so iskale ameriške letalske družbe na morju primerne kraje, kjer bi si mogli piloti odpočiti na dolgi in naporni poti. Take kraje so našli na treh koralskih otokih, molečih iz neskončne vodne gladine samo nekaj čevljev. To so otoki Baker sredi Tihga oceana ter Howland in Jarvis pri 160 meridianu zemljepisne dolžine. Doslej so bili ti otoki neobitljivi in nudili so le najnujnejše zavetišče mornarjem kadar je vihar tresil ladjo ob pečine, da se je razbila in potopila. Razen teh neprostovoljnih prebivalcev je bil edini dokaz ljudskega življenja na otoku Bakera poštni predal. Tja so spravljali pomorski pisma namenjena svojem v daljnih domačih krajih, tam so dobivali pošto.

Postni predal sredi Pacifika bo odsej stalna pošta ustavoje. Američani so poslali na otok svoje naseljenke, ki zgrade letališče hangarje, razna poslopja in radijsko postajo, da bodo letalci v megli in ob slabem vremenu točno informirani, v kateri smeri morajo leteti. Letališče je potrebno, ker na koralskih otokih ni varnih zalozov, kjer bi se mogli ustavljati hidroplani. Zato bodo letala na tej progi samo suhozemna letala. Kolonisti so pripeljali s seboj tudi mnogo sadik, ker hočejo imeti na otokih tudi sadno drevje.

Visoka starost se podeduje

Če naletimo na starega človeka, ga kaj radi vprašamo, kako je živel, da je dočkal visoko starost. Starčki so navadno v zadregi, ker ne vedo, kaj bi odgovorili. Če bi primerjali izjave in prakso teh starekov ter oboje sešteli, bi dobili veliko ničlo. Vegetarijanci bi se nam pokazali kot navdušeni mesojedci, kadilci zagrizeni nekadič, abstinenti stoletni stareci, ki mirno pije alkoholne pijače od vina do žganja itd. Eno se pa pri vseh starih ljudeh ujema. Njihovi rodilci in praroditelji so tudi dočakali visoko starost, če se slučajno niso »mrtlo« ponesečili.

Dr. Pearl, eden onih, ki že čez desetletja proučujejo umetnost dolgega življenja,

je prišel zopet do zaključka, da je visoka starost izključno podedovana. Vsek soto star človek je imel dolgo živče starše, toda to nasprotno ne pomeni, da morajo imeti dolgo živče starši tudi dolgo živče otroke. Statistično je bilo točno ugotovljeno, da si lahko človek za vsako leto, kolikor so njegovi rodilci in praroditelji preživeli 70. leto, brez skrbi prišteje samo en mesec k povprečni dolgoti življenja.

Willy Fritsch — novinar

Ljubljana, 16. oktobra. Vseh poklicev se že lode dandanes filmski igralci in zato se ne smemo prav nič čuditi, če srečamo našega dobrega starega znanca Willyja Fritscha kot novinara. Angažiral ga je velik ameriški koncern, ker stavlja vanj velike nade. Tudi plačan je slajno, saj bi drugače filmske kariere gotovo ne zapustil.

Če so pa nade, ki jih stavlja v Fritscha njegovi gospodarji, res upravičene in če so njegove zmoglosti res tako velike, bošte lahko sami presodili že jutri, ko bo polagal prvo preizkušnjo v filmu »Nasmeš srečec«. Ta film, ki se drugod imenuje »Glückskinder« bo predvajal jutri v premieri, ki bo obenem jugoslovanska krstna predstava, v kinu Unionu.

Šah v Kranju

Kranj, 13. oktobra. Posrečena je bila misel organizirati kranjske šahiste v lasten klub, ki se je ustanovil pred letom dni. Čeprav je bilo to v primeru z drugimi mesti in kraji poznano, vendar so kranjski šahisti pod dobrim organizatorstvom vodstvom ustanovitelja in prvega predsednika dr. Megušarja in pod strokovnim, visokim znanjem kapetana, banovinskega prvaka Šorlija dobro in hitro napredovali.

Občni zbor, ki se je v soboto zvečer vrnil pri »Jelenus«, je te naše trditve potrdil. Otvoril ga je predsednik dr. Megušar, id je poročal o delu in prireditvah kluba in se zahvalil kapetanu, tajniku in vsem članom. Tajnik Singer je povedal, da je odbor imel 12 sej, korespondenca pa se je največ vršila z SZŠ. Prebral je tudi verifikacijsko listo igralcev, ki se bo na moralna korigirati, ker je več članov odšlo drugam. Blagajnik Prah Lado je poročal, da so dohodki znašali Din 3.173, izdatki Din 3.036; saldo v blagajni znaša Din 137. Kapetan Šorli je poročal o klubovem udejstvovanju in o svojem pouku igralcev. Omenjal je turnir za prvenstvo Kranja, 2. matcha na 20 deskah s št. Petrom iz Ljubljane in omenil izgubo dveh dobrih igralcev Vidgerja in Jurčiča. Klub se je udeležil tudi prireditve SZŠ in na brzoturnirju odnesel 7 nagrad. On sam se je boril za prvenstvo dravske banovine. — Gospodarjevo poročilo je podal Alojzij Klasek. Občni zbor je odboru izglasoval zaupnico. Pri volitvah so bili izvoljeni: predsednik dr. Šilar, podpredsednik Adolf Prah, tajnik Singer, kapetan Pogačnik, gospodar Klasek, blagajnik Franko Dušan, pregledovalca računov dr. Schwab in ravn. Česenj, odborniki pa Kos, ing. Skoupel, Prah Lado in Weissen. Klub ostane v lokalu pri »Jelenus«, članarina ostane dosedanja.

NI ONA KRIVA

V posredovalnici za službe: Kako to, da nikjer niste služili več kakor štirinajst dni? Služnjaki: Kaj morem za to, če je zdaj gospoda tako neustojitna.

EMILE GABORIAU ZAKONSKI IN MEZAKONSKI SIN ROMAN

Ko je bil čez nekaj dni že trdnjši na nogah, je povedal vse svojemu očetu, ki je skomignil z rameni in ga zagotovil, da je to slab odmev njegovega fantaziranja med boleznijo. Ta oče, ki je bil dober, je bil gnušen ob pripovedovanju o nesrečni ljubezni svojega sina, ni pa videl v tem nepopravljivega zla. Svetoval mu je zabavo, ki bi se v nji razvedril, dal mu je na razpolago vse svoje premoženje in mu na vso moč prigovarjal, naj se oženi s krepostno in bogato dedinjo iz Poitou, veselo in zdravo, ki bi mu rodila krepkega otroka. Potem je pa odpotoval domov, ker so njegova posestva zaradi njegove dolge odsotnosti močno trpela.

Čez dva meseca se je preiskovalni sodnik zopet vrnil k svojemu običajnemu delu. Toda čeprav se je premagoval, je delal kakor telo brez duše. Čutil je, da je v njem nekaj polomljeno.

Nekoč je hotel posetiti svojo staro prijateljico markizo. Čim ga je zagledala, je kriknila od groze. Zdelo se ji je, da vidi pred seboj prikazen, tako zelo se je bil izpremenil. Ker se je bila žalostnih obrazov, je naročila naj mu nikoli več ne odpro vrat.

Klara je bila od pogleda nanj ves teden bela.

— Kako me je ljubil! — se govorila sama pri sebi. — Malo je manjkalo, da ni umrl. Ali me tudi

Albert tako. ljubil?

Ni si upala odgovoriti na to vprašanje. Rada bi ga bila potolažila, izpregovorila z njim, poskusila pragniti mu mračne misli iz glave, toda ni se več pokazal.

Daburon pa ni bil mož, ki bi se dal poraziti brez borbe. Hotel se je otresti te more, kakor je trdil njegov oče. Iskal je zabave in našel pristud, toda ne pozabte, često je začel do praga razvratu, pa mu je vedno bilo oblečena Klara nalik prikazni z neba zastavila pot.

Dolgo je živel tako, končno se pa ni samo pomiril, temveč se je pogreznil celo v ono otopelost, prosto bolesti, ki sledi navadno globokim duševnim potresom.

Teh dogodkov se je spomnil Daburon, ko je oče Tabaret izgovoril ime Commarin. Zdelo se mu je, da so pokopani pod pepelom časa, zdaj pa vstajajo kakor črke, napisane s simpatičnim črnilom, ki se potavijo, če približno papir ognju. V hipu so se odigrali pred njegovimi očmi z ono čudežno naglico sanj, ki premaga čas in prostor.

Nekaj minut je tako rekoč prisostvoval predstavi svojega lastnega življenja. Kot igralec in gledalec obenem je sedel tu v svojem naslanjaču in zdelo se mu je, da je na gledališkem odru, da igra in presoja sam svojo igro.

Treba je priznati, da je bila prva njegova misel osveta, kateri je sledil gnušen občutek zadovoljstva. Naključje mu je izročilo moža, ki mu je dala Klara prednost. To ni bil več naduti plemič, slaven

po svojem imenu in svojih prednikih, bil je nezakonski otrok, dete vlačuge. Da bi obdržal ukradeni ime, je storil najpodeljši umor. In on, sodnik, bo čutil nepopolno naslado, ko zadene svojega sovražnika z mečem zakona.

Toda to je bil samo blisk in vest poštenega moža se je uprla ter oglasila s svojim vsemogočnim glasom. Ali je še kaj ostudnejšega od združitve teh dveh predstav: mržnja in pravičnosti? Ali more sodnik, če noče zapasti večjemu zaničevanju od podlih ljudi, ali more sodnik, ki sodi, pomisliti na to, da je bil obtoženec, ki ga je izročila usoda v njegove roke, njegov sovražnik? Ali ima preiskovalni sodnik pravico izrabiti svojo ogromno pravomoč proti obtožencu, dokler je ostala na dnu njegove duše še kapljica grenkobe?

Daburon si je ponovil to, kar je govoril sam pri sebi že leto in dan, kadarkoli je začel novo preiskavo: — In malo je manjkalo, da se nisem umazal s podlim zločinom.

Sodnik je trpel. Kako naj se odloči sredi takih dvomov, ko pritiskajo nanj različni interesi? Kaj stori? Njegov razum je po novem tako neprčakovano pritiskal zamaš iskal svoje ravnotežje.

Odnehati, — je pomislil. Kje bi pa bil moj pogum? Mar naj ne ostanem čuvar zakona, ki ga ne more nič na svetu zbežati in ki se ga nič ne dotakne. Ali sem res tako slab, da se ne bom mogel otresti svoje osebnosti, ko obločem sodniško haljo? Moja dolžnost je nadaljevati preiskavo. Klara sa-

ma bi mi zapovedala ravnati tako. Mar bi hotela imeti za moža človeka, ki ga teži sum? Nikoli! Če je nedolžen, bo rešen, če je kriv, naj pogine.

Sele tedaj se je Daburon nekoliko zavedel, kako pozno je že. Bilo je že okrog treh zjutraj.

Ah, bože moj, oče Tabaret me pa čaka. Gotovo že spi. — Toda oče Tabaret ni spal in kakor sodnik tudi on ni vedel, kako čas hiti.

Zadostovalo mu je deset minut, da je sestavil inventar Daburonovega kabineta, prostranega in opremljenega z zmernim razkošjem v popolnem skladu s sodnikovim položajem. Skrbno si je ogledal več bronastih kipcev na kamninu in podstavkov, z večšim očesom je pregledal tudi knjižnico. Potem je pa vzel na mizi ležečo večerno izdajo novina, stopil k peči in se zleknil v udobni naslanjač. Ni bil prečital niti tretjine uvodnika, ko je že odložil novine in se zatopil v svoje misli. Ena, misel, močnejša od njegove volje, mu je neprestano rotila po glavi in ga prvedla neizprosno nazaj v La Jonchere k trupu vdove Lerougeve. Kakor otrok, ki tisočkrat razbrska in spravi v red svojo igro, je tudi on razpletal in znova navezoval verigo svojih zaključkov in domnev.

Bi je tako zatopljen v svoje misli, zdaj duhovite, zdaj površne, da ni slišal, kako so se odprla vrata kabineta in da ni opazil na pragu stoječega sodnika. Iz globoke zamišljenosti ga je zdramil šele Daburon, ko je dejal:

— Oprostite, gospod Tabaret, da sem vas pustil tako dolgo čakati!

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ — OD PAULINA —

KER LAHKO DOKAZEMO, DA SO NAŠI PLAŠČI NAJLEPŠE IZDELANI IN DA UPOABLIJAMO LE PRVOVRSTEN MATERIAL. DAMSKA KONFEKCIJA PAULIN, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5.